

**OLIGOFRENOPEDAGOGNING SHAXSIYATI VA KASBIY
KOMPETENSIYASINI MODELLASHTIRISH.**

Jumaboyev Nurillo Xayrullo o'g'li

Turan international university o'qituvchisi

***Annotatsiya:** Zamonaviy maxsus ta'limni rivojlantirishning yangi tendentsiyalari - tobora murakkablashib borayotgan bir zamonda rivojlanish nuqsonlari bo'lgan shaxslarni ta'lim jarayoniga kiritish, tuzatish-pedagogik yordamning yangi yondashuvlari, shakllari va texnologiyalarini joriy etish, ularning keng doirasiga maxsus ta'lim xizmatlarini ko'rsatish. Alohida ta'limga muhtoj bolalar bilan ishlaydigan o'qituvchilarning kasbiy mahoratiga yuqori talablar qo'yish. Shu nuqtai nazardan, ijtimoiy tartibga adekvat bo'lgan maxsus o'qituvchining kasbiy kompetensiyasini shakllantirish va rivojlantirishga, bu jarayonni boshqarish usullarini izlashga ilmiy qiziqish ortib bormoqda. Ushbu tezisimiz xozrga zamonaviy oligofrenopedagoglarning shaxsiy va kasbiy kompetensiyalarini modellashtirish haqida boradi.*

***Annotation:** New trends in the development of modern special education - the introduction of persons with developmental disabilities into the educational process in an increasingly complex era, the introduction of new approaches, forms and technologies of corrective-pedagogical assistance, the provision of special education services to a wide range of them 'show. Setting high standards for the professional skills of teachers working with children with special educational needs. From this point of view, there is growing scientific interest in the formation and development of the professional competence of a special teacher adequate to the social order, and in the search for methods of managing this process. This thesis deals with the modeling of personal and professional competencies of modern oligophrenopedagogues.*

Kalit soʻzlar: *Innovatsiya, professional, kompetentlik, oligofrenopedagog, psixologik, aqliy, oila, nogiron.*

Key words: *Innovation, professional, competence, oligophrenopedagogue, psychological, mental, family, disabled.*

Biz zamonaviy dunyoda, innovatsion ishlanmalar va texnologiyalar, yangi gʻoyalar va qayta qurish bilan toʻla dunyoda yashayapmiz. Doimiy harakatda boʻlgan voqelik zamonaviy jamiyatdan oʻzgaruvchan sharoitlarga moslasha oladigan, oʻz faoliyatida professional boʻlib qoladigan, barcha oʻzgarishlarni hisobga olgan holda bilimlarni egallab, amalda toʻgʻri foydalana oladigan universal shaxsni talab qiladi. Bunday shaxsni faqat kelajakka yoʻnaltirilgan samarali taʼlim tizimi tayyorlash mumkin. Binobarin, tsivilizatsiyaning yangi sifat holatiga oʻtishining asosi taʼlim, eng avvalo, oliy taʼlimni rivojlantirishdir.

Tadqiqotda markaziy ob'ekt oligofrenopedagog, uning kasbiy malakasini shakllantirish va rivojlantirishdir, shuning uchun biz "oligofrenopedagog" tushunchasini va ushbu mutaxassislarining faoliyat sohalarini aniqlashtirishni zarur deb hisoblaymiz. Hozirgi vaqtda oligofrenopedagoglar qatoriga turli sohalarda turli yoshdagi turli darajadagi intellektual rivojlanish buzilishlari boʻlgan shaxslarga tuzatish va pedagogik yordam koʻrsatadigan oʻqituvchilar kiradi: kompensatsiya va kombinatsiyalangan maktabgacha taʼlim muassasalarida, maxsus (tuzatish) maktablarda, psixologik, tibbiy, pedagogik maktablarda va reabilitatsiya markazlari, umumtaʼlim maktablari, ijtimoiy muassasalar (pansionatlar), shuningdek, ular tarbiyalanayotgan oilalar.

Yuqoridagilarni inobatga olgan holda biz "oligofrenopedagog" atamasi bilan jamiyatning zamonaviy talablari va manfaatlariga javob beradigan, kadrlar tayyorlash, taʼlim, rivojlanish, ijtimoiy moslashish va ijtimoiy moslashuv sohasida bevosita ijtimoiy foydali kasbiy faoliyatni amalga oshiruvchi mutaxassislar toifasini bildiramiz, aqliy rivojlanishida nuqsoni boʻlgan shaxslarni integratsiyalashuvi, nogiron bolalarni tarbiyalayotgan oilalarni qoʻllab-quvvatlash, intellektual

nogironligi, manzilli va samarali pedagogik yordam ko'rsatish manfaatlari yo'lida pedagogik bilimlarni tarqatish va bunday shaxslar bilan ishlash amaliyotini takomillashtirish jarayonida ishtirok etuvchi shaxslardir.

Oligofrenopedagogning faoliyati, oddiy maktablardagi o'qituvchilar faoliyatidan farqli o'laroq, o'ziga xos xususiyatlarga ega: intellektual rivojlanishida nuqsonlari bo'lgan shaxsga maqbul yondashuvni topish uchun tibbiy tashxislarni qo'yish, o'ziga xos xususiyatlarni hisobga olish, og'ishlarni ko'rish, rivojlanish va ularning sabablarini tushunish; aqliy nuqsonlari bo'lgan shaxsda yuzaga keladigan qiyinchiliklarni (yoki ularni bashorat qilish), ularning sabablarini va ularni bartaraf etishning mumkin bo'lgan usullarini aniqlash uchun psixologik-pedagogik diagnostika bo'yicha chuqur bilim; aqliy nuqsonlari bo'lgan shaxsni ijtimoiylashtirishga e'tibor qaratish, uning jamiyatda hayoti uchun zarur bo'lgan kompetensiyalarni egallashi uchun sharoit yaratish. Faoliyati ma'lum natijalarga qaratilgan oddiy maktab o'qituvchisidan farqli o'laroq oligofrenopedagog o'z fanining mazmuni va o'qitishning maxsus yo'l va usullaridan mohirona foydalanish orqali, birinchi navbatda, o'quvchini rivojlantirishga intiladi, iloji boricha uning atrofidagi dunyoni tushunishi va hayot uchun zarur bo'lgan vakolatlarni egallashiga yordam beradi. Oligofrenopedagogika tarixidan aqli zaif bolani o'qitish orqali yetakchilikka o'rgatish taklif kabi yondashuvlar ma'lum.

Zamonaviy tadqiqotlarni tahlil qilish bizga aqliy nuqsonlari bo'lgan bolaga tuzatish pedagogik yordamning samaradorligini baholashning asosiy ko'rsatkichlari (maxsus ta'lim sifati) uning rivojlanishdagi muvaffaqiyati degan xulosaga kelishimizga imkon beradi; uning axloqiy me'yorlarni egallashi; oilada yaxshi sharoitlarni ta'minlash; rivojlanish muhitini yaratish; har bir bolaning individual aqliy va jismoniy xususiyatlarini hisobga olgan holda hayotning turli sohalarida maksimal darajada o'zini o'zi anglashiga yordam beradi.

Xulosa o'rnida shuni aytishimiz mumkinki, xozrgi zamonaviy oligofrenopedagoglarga nafaqat talab kata, balki ularning o'z kasblariga bo'lgan mas'uliyatlarini o'zlariga qabul qilishi bundanda muxim masalaligini alohida e'tabor joiz bo'lsa aytib o'tishimiz mumkin. Shunday ekan

oligofrenopedagoglardagi o'zlariga qo'yadigan shaxsiy va kasbiy barqarorlikka erishish ko'plab hozrgi davr muammolariga barham berishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 13 октябрдаги “Алоҳида таълим эҳтиёжлари бўлган болаларга таълим-тарбия бериш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-4860-сон қарори.

2. Педагогик компетентлик ва креативлик асослари / Муслимов Н.А., Усмонбоева М.Ҳ., Сайфуров Д.М., Тўраев А.Б. – Тошкент, 2015.

3. Глеубердиев Б.М., Рысбаева Г.А., Медетбекова Н.Н. Профессиональная компетентность педагога // Международный журнал экспериментального образования. – 2013. – № 10-1. – С.